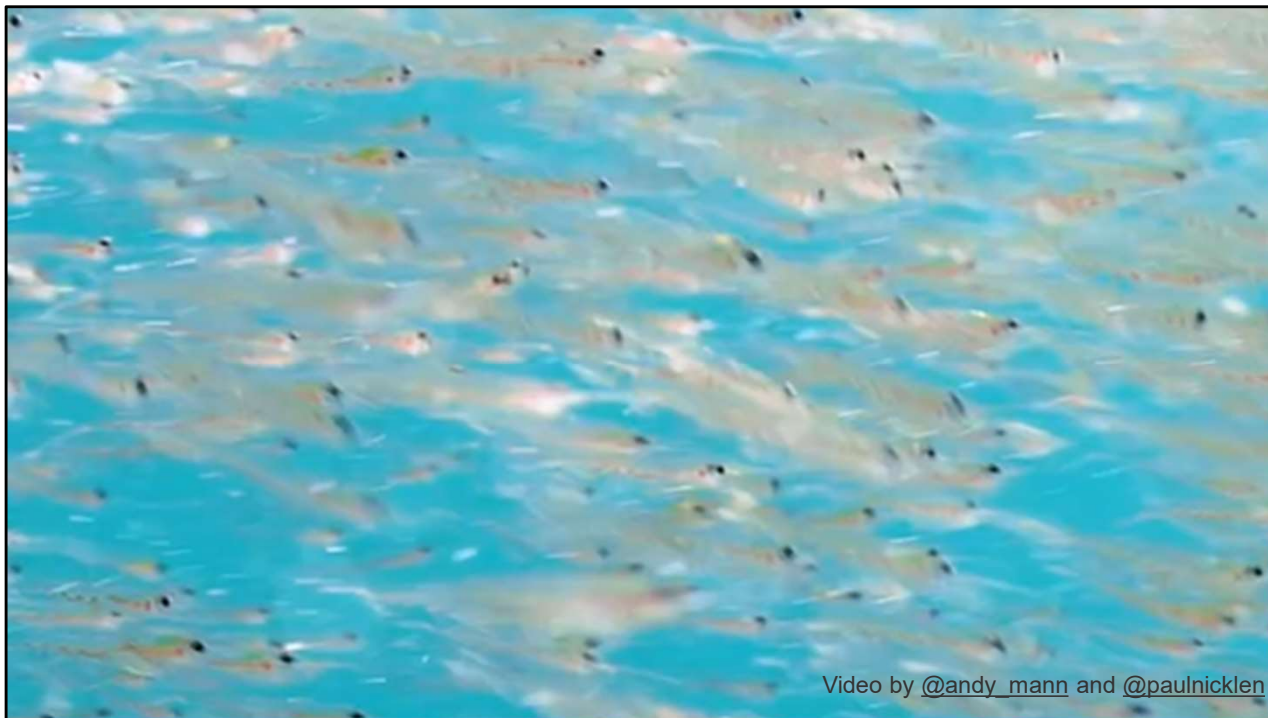

Karin: Det händer mycket i vår omvärld som både förvånar och oroar. Ibland känner man sig som en liten krillräka i Ishavet. Den här räkan är 4 cm. Och när man är så liten då är det inte mycket man kan påverka. Eller?

-Jo, inom vår egen kompetens, i geobranschen, kan vi faktiskt göra något. Vi kan stärka vår beredskap och förbereda oss för kris.

ANIMERING

Petronella: Och om vi är flera räkor: 290 kommuner, 21 länsstyrelser, då är vi inte små längre och då kan vi påverka. Idag vill vi prata om hur Sveriges öppna källkodsplattformar för webbkartor ger oss möjlighet till ökad suveränitet.

Karin: ... och därför vill vi börja där kraften finns: i **vår gemensamma kompetens.**

Ca 1 minut

Karin: Den här bilden symboliserar kunskap.

Jag brukar skryta med att min avdelning har 300 års samlad geo-kompetens... Men ni överträffar ju det med råge! På konferensen är det ca 1000 deltagare, med ett snitt på kanske 10 års erfarenhet, så betyder det minst 10 000 års geo-kompetens. *Det är mäktigt.*

Petronella: Och tänk vad den kunskapen kan åstadkomma tillsammans, särskilt ^[SEP] ett jubileums-år som detta. Karin och jag representerar Sveriges två stora nätverk för öppna **webb**kartplattformar. Vi vill visa hur den här gemensamma kompetensen stärker vår förmåga när omvärlden skakar.

Karin: Och när man har mycket kunskap, då blir det enklare att dela. Låt oss förklara det med en bild.

Ca 1 minut

Öppen källkod är som ett knytkalas

Karin: Vad är det bästa med ett knytkalas?

Alla godsakerna. Någon tar med bröd, någon ost, och så delar vi allt. Öppen källkod är precis samma sak. Man bidrar efter förmåga, och alla är välkomna att smaka.

Petronella: Och om vi tar det från början: källkod är som receptet bakom programmet, i vårt fall hur webbkartan visar kartlager och hur kartverktygen fungerar. När receptet är öppet kan fler läsa det och förbättra det. Och 'öppen' betyder inte att vem som helst kan gå in och förstöra något, det betyder att fler kan granska, förbättra, utveckla och använda, vilket faktiskt gör lösningen tryggare.

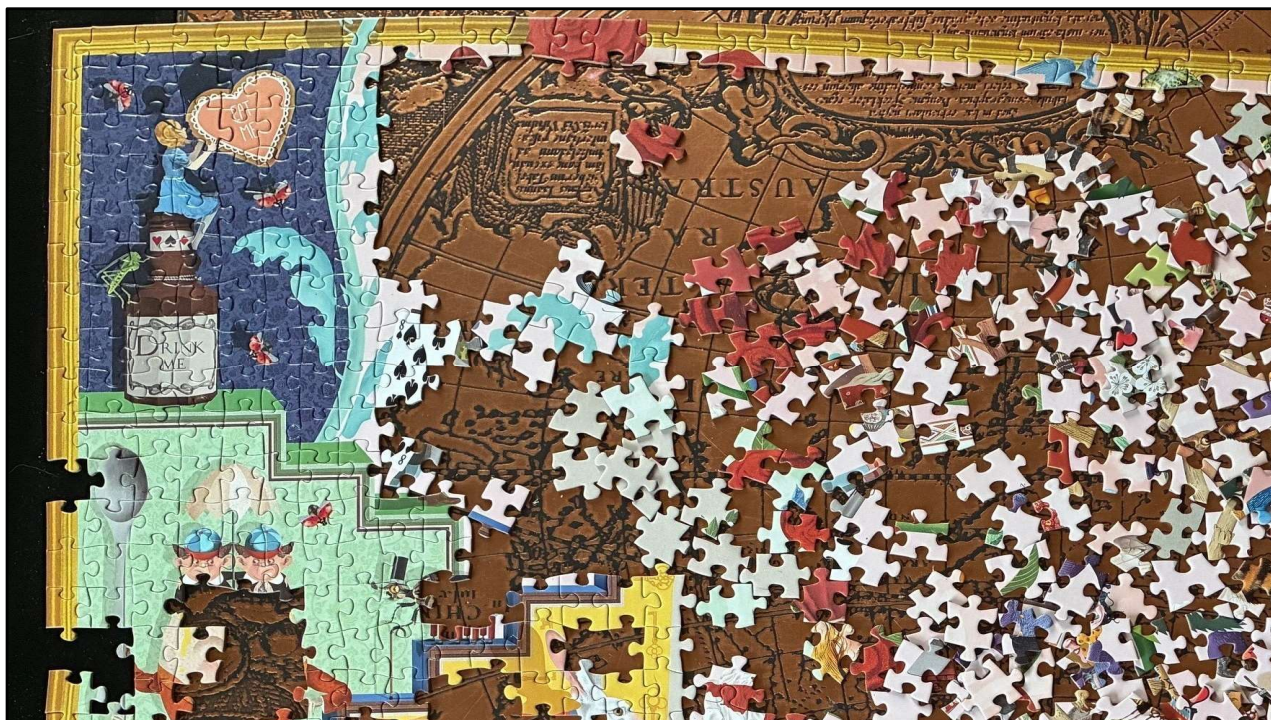
Karin: Att dela geodata är något vi gör idag och extra mycket efter Öppna datalagen 2022. Att dela kod är det ännu inte så många som gör. Men det ligger helt i linje med aktuell forskning.

Petronella: -Ja, i Per Perssons avhandling visar han att kommuner minskar sitt tekniska beroende när vi bygger tillsammans och använder öppna gränssnitt. Det ger oss rådighet.

<https://gupea.ub.gu.se/server/api/core/bitstreams/34f7021d-7d23-41fd-88da-13ed219bf6d7/content>

Karin: Och rådighet är viktigt. Särskilt i oroliga tider.

Ca 1:30 minut

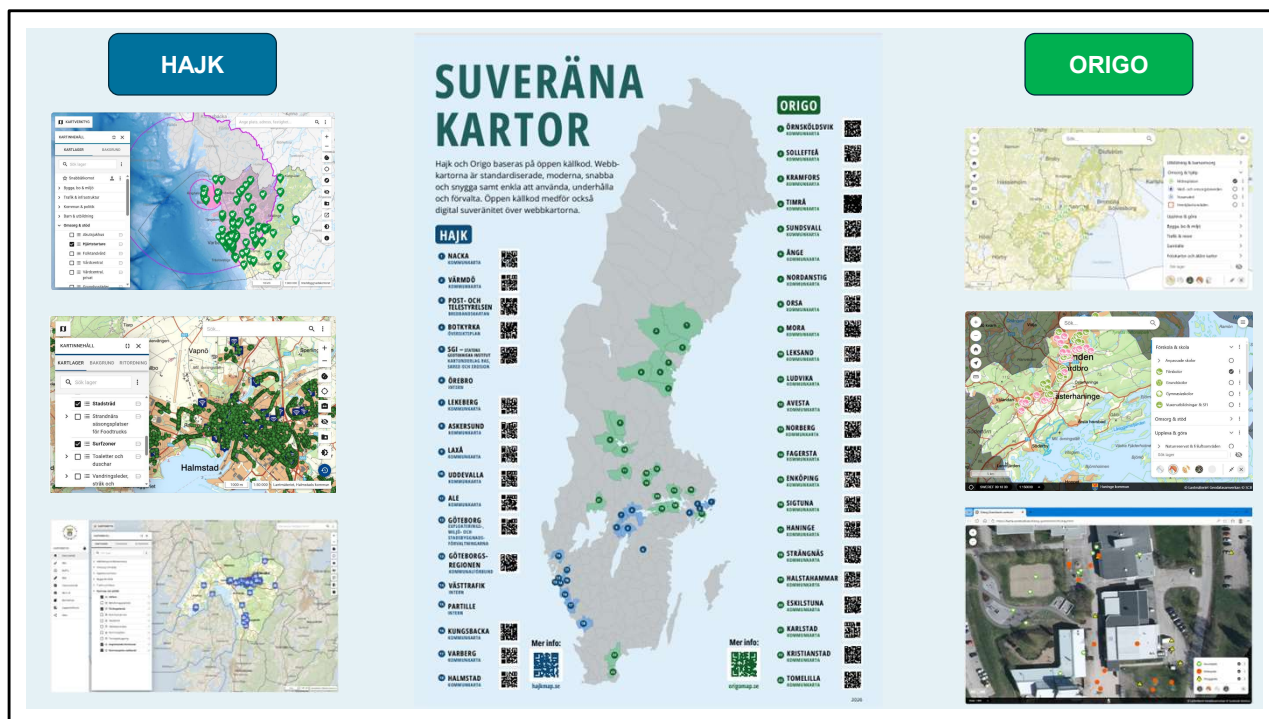

Karin: Ser ni vilket pussel det är? (paus) Det får ni klura lite på...

Varför pratar alla om digital suveränitet nu? För att när omvärlden skakar är det extra viktigt att ha kontroll över det man kan. För oss handlar det om rådhighet: över våra geodata, över våra verktyg och över våra val.

Petronella: Tänk digital suveränitet som hela pusslet, och öppen källkod som en av pusselbitarna. Den allra viktigaste pusselbiten är geodata, vårt gemensamma "guld". Målet är att alla delar i den offentliga infrastrukturen bygger på öppna standarder, öppna informationsmodeller, öppen källkod och full interoperabilitet.

Karin: Hur gör vi det **praktiskt** i Sverige när det gäller webbkartor? Jo, i **två nätverk....**
ca 1 min

Karin: I Sverige har vi två nätverk för öppna källkodsplattformar för webbkartor: Hajk

Petronella: ... och Origo

Karin: Nätverken har vuxit fram för att många kommuner har samma behov: att kunna visa kartor publikt, internt och i handläggarsöd. Inom nätverken delar vi erfarenheter, kod och komponenter. Det gör utvecklingen snabbare och gör att fler kan använda beprövade lösningar. Här ser ni vilka som är aktiva i respektive nätverk. Kartan är även kandidat i Kartutställningen. Gå gärna dit och scanna QR-koder för att utforska olika webbkartor.

(ANIMERING – visa exempel)

Petronella: Här ser ni några exempel från respektive nätverk. Båda plattformarna bygger på öppna standarder. Det gör det möjligt att dela utvecklingskostnader och hjälper oss använda skattemedel smartare och mer långsiktigt. Ett viktigt steg mot full interoperabilitet är öppna gränssnitt så att alla program oavsett leverantör för tex nybyggnadskartor, detaljplaner och miljöärenden, kan inter-agera med varandra.

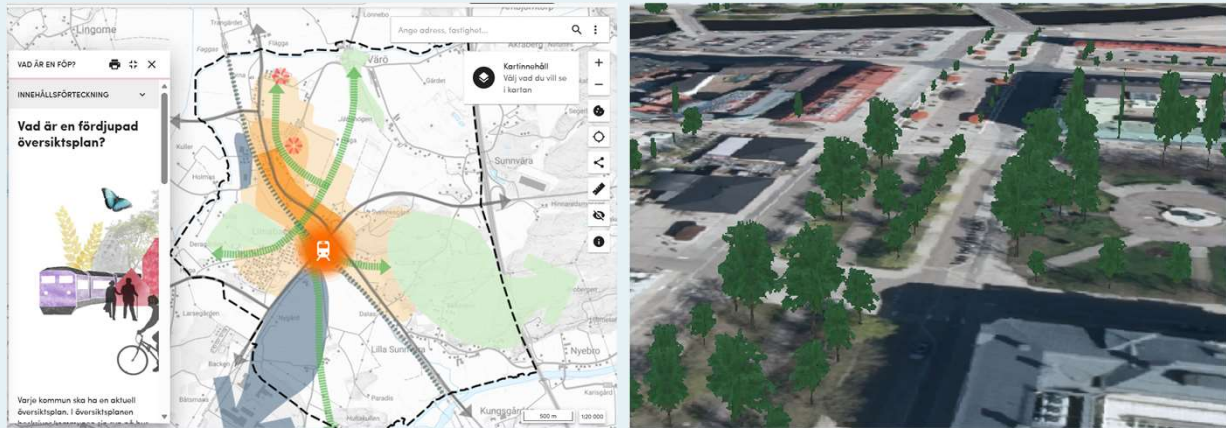
Karin: Och det är när vi delar, utvecklar och använder varandras lösningar som vi skapar suveräna kartor, i både vardag och kris.

Ca 1:30 minut

Samarbete

HAJK

ORIGO

Karin: Ett exempel på samarbete inom Hajk är digitala översiktsplaner. Uddevalla visade först att en ÖP kan vara interaktiv och lätt att utforska. Göteborg och Kungsbacka utvecklade den viktiga kopplingen mellan karta och dokument. Sedan vidareutvecklade både Halmstad och Varberg. Ett annat exempel är vår nya backend som Halmstad började utveckla och som alla Hajkare nu drar nytta av. Som ett pussel där varje kommun lägger sin del.

Petronella, har du något exempel från Origo?

ANIMERING

Petronella: -Jo, och hos oss ser vi samma styrka. Ett bra exempel är våra fältinventeringar. Vi behövde samla in data om träd i fält då inspirerades vi på en trädkonferens, bla av Malmö. Istället för upphandling byggde vi formulärstöd i Origo-map, och verksamheten var jättenöjd.

Sedan ville vi kunna visa träden i 3D med rätt höjd. Det löste en 3D-plugin från Tomelilla, framtaget inom ett EU-projekt som från början utvecklades i Haninge. Resultatet blev en gemensam lösning där fältdata, höjder och 3D hänger ihop. Det är öppen källkod i praktiken: en bygger, en förbättrar, en testar och alla kan använda det.
ca 1:30 min

Karin: Vilka är de vanligaste frågorna och funderingarna?

ANIMERING

Det finns ibland en rädsla för öppen källkod. Men det behöver inte vara svårt. I Varberg började vi i lagom takt, först med den enklare externa webbkartan sedan med den mer omfattande och behörighetsstyrda interna webbkartan. Det handlar om att ta de steg som passar just din organisation och de förutsättningar som du har.

ANIMERING

Petronella: Det fina är att ingen behöver börja från noll. Både Hajk och Origo har guider, exempel och kommuner som redan gjort resan, som man kan få stöd av. Det finns också grupper som träffas regelbundet och dialog i Slack och Discord.

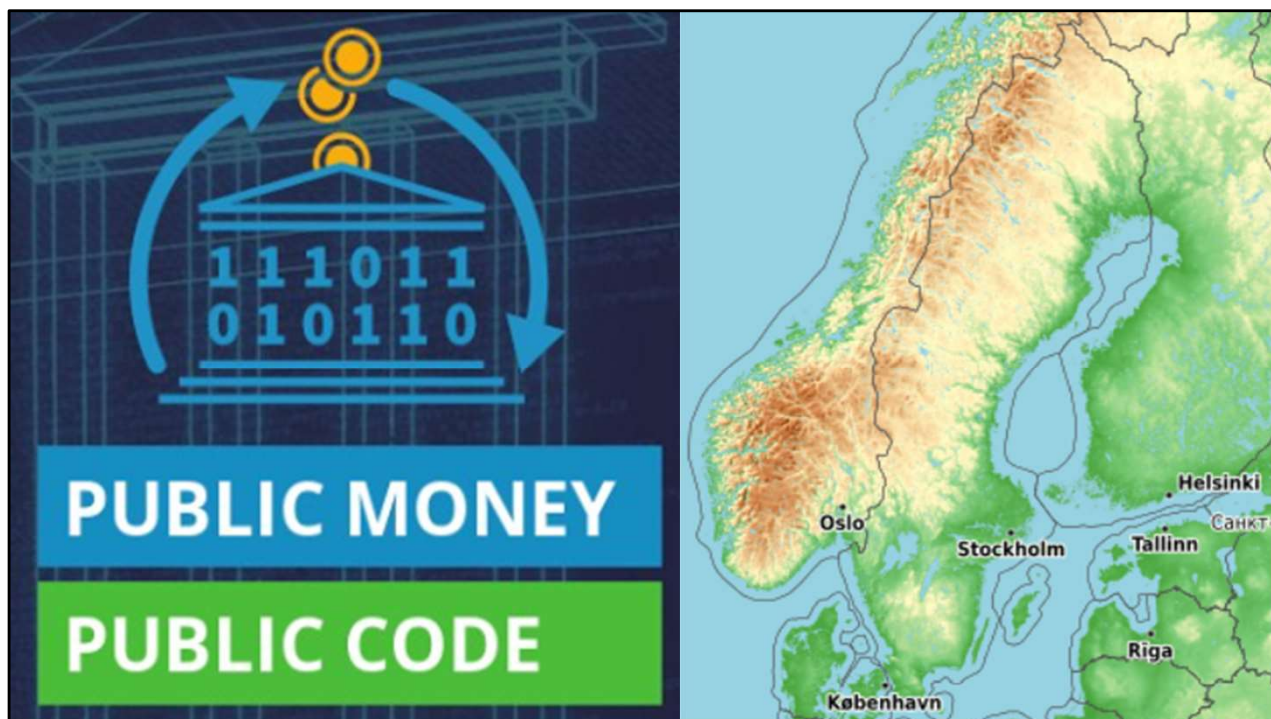
ANIMERING

Karin: Kostnad då? Licenser är gratis och koden finns att hämta på GitHub. Om man aktivt vill påverka utvecklingen så behöver man egen programmerare eller så kan man köpa tjänster.

Petronella: Man kan också samverka om drift eller utveckling, vilket flera gör, till exempel Origo i Västernorrland och Hajk i Sydnärke.

Karin: Samtidigt händer mycket i omvärlden som påverkar hur vi väljer att spendera våra resurser...

ca 1:30 min

Karin: På EU Open Source Week i Bryssel i januari i år, lyfte man tre saker som berör oss:

- öppen källkod för digital suveränitet
- öppna digitalt ekosystem och interoperabilitet,
- public money – public code.

ANIMERING

Petronella: Och i Sverige trädde cybersäkerhetslagen i kraft den 15 januari, vår implementering av NIS2. Den skärper kraven på kontinuitet för samhällsviktiga tjänster. För oss i geobranschen betyder det konkret att geodata och kartor ska fungera även vid kris. KRIS-GIS, offline-lösningar och informationsklassning ligger helt i linje med NIS2

Karin: EU och vi pratar om interoperabilitet och digital suveränitet. I grunden handlar det om råddighet, robusta karttjänster och smart samverkan.

Petronella: Och då det gäller public money-public code, dvs att allmänna medel används till öppen källkod, det borde väl även gälla i Sverige?

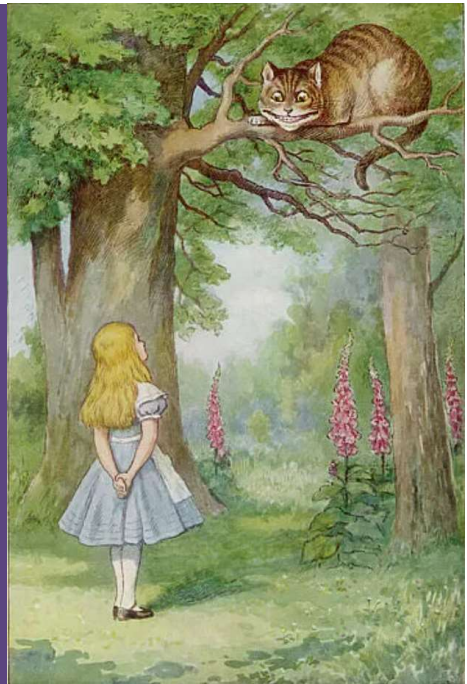
Karin: Ibland behöver man bara välja väg. Låt oss fråga Alice...

ca 1:10 min

Vilken väg vill du gå?

Öppna källkodsvägen ger fördelar:

1. Flexibilitet
2. Samarbete
3. Digital suveränitet

Karin: Liknelsen kommer från sagovärlden...Alice i Underlandet står vid ett vägska! och frågar Cheshire-katten vilken väg hon ska ta. Katten svarar: *'Det beror på vart du ska.'*

Men Alice vet ju inte. 'Då spelar det ingen roll vilken väg du tar, svarar katten. **Men!** Om Alice hade valt öppna källkodsvägen, då hade katten kunnat peka ut tre tydliga fördelar:

1. Flexibilitet – du kan anpassa lösningar efter just dina behov
 2. Samarbete – du kan gå på stigar andra redan trampat upp
 3. Digital suveränitet – du äger geodata, du äger verktyg och du äger riktning, vägval
- Och, -ja, pusslet från i början är Alice i underlandet.

Petronella: Öppna källkodsvägen är helt enkelt en väg där man både får välja själv och får hjälp på vägen. Den ger en plattform där innovation och delaktighet kan växa. Så låt oss avsluta där vi började...

ca 1:30 min

Karin: Vi började med en liten krillräka som kände sig ganska ensam i Ishavet.

ANIMERING

Och nu slutar vi här, med all vår samlade kunskap på Kartdagarna.

Öppen källkod handlar inte om teknik först. Det handlar om människor, om kunskap, om viljan att göra saker tillsammans.

Petronella: När vi delar växer alla. När vi samarbetar blir kartorna bättre. Och när vi väljer öppna vägar får vi både rådighet och trygghet.

ANIMERING

Innan vi svarar på era frågor vill vi uppmärksamma att både Hajk och Origo har webinar man kan ta del av och att det snart är dags för årets användarträff i QGIS, det i särklass bästa analysverktyget för GIS byggt i öppen källkod!

Karin: Tack för att ni är med och gör Sveriges kartor lite smartare, lite säkrare och lite öppnare, varje dag. Tack för oss! Tack för oss!

ca 1:30 min